

Авраамічні релігії. Доц. Голець О.Я.
Орієнтовне коло тем (питань) до заліку.

- Сутність поняття «авраамічні релігії»;
  - основні галузі релігієзнавства та їх специфіка;
  - самовизначення євреїв: кого вважати євреєм?
  - концепція «обраності» єврейського народу;
  - заповіді Ноя;
  - десять заповідей (декалог);
  - кошрут;
  - роль Сатани (Ібліса) в житті людини;
  - Сатана та його функції в іудейській, християнській та мусульманській традиціях.
- Чи є коректним протиставляти Ібліса Богу (за вченням Корану)?
  - причини Всесвітнього потопу;
  - населення землі до потопу та після;
  - значення символу голуба з оливковою гілкою в Торі;
  - основні інтерпретації заповіді «плодитись та розмножуватись»;
  - зміни у харчових рекомендаціях людям протягом Книги Буття;
  - договір Бога з Авраамом;
  - логіка допомоги Авраму з боку Бога та її співвідношення з європейськими уявленнями про моральність та правоту;
  - основні відмінності між інтерпретаціями образу Авраама (Ібрахіма) в Торі та Корані;
  - основні відмінності між коранічним та старозавітним викладенням історії Лота та Содоми й Гоморри;
  - Аарон та Мойсей: специфіка стосунків;
  - специфіка стосунків єврейський народ-Мойсей-Бог під час шляху до Обіцяної Землі;

- специфіка формування «представницької» влади у євреїв під час шляху з Єгипту. Чи співпадає біблійне та європейське розуміння представництва у владі? (Вихід 18: 13-24);

- ставлення Мойсея до пророкування інших членів його племені, причина 40-річних мандрів єврейського народу по пустелі;

- специфіка свята Пейсах;

- категорії «свобода-необхідність» в контексті Пейсаху;

- основні єврейські свята та їх специфіка;

- сутність поняття «каббала»;

- каббала і її співвідношення з Торою;

- рівні інтерпретації Тори;

- каббала і необхідність дотримання заповідей;

- «небезпечність» каббали;

- виникнення, засновники та основні напрями хасидизму;

- двекут; цадікізм;

- відмінність між антисіонізмом та антисемітизмом; основні відмінності між ортодоксальним іудаїзмом та хасидизмом.

- основні гілки християнської релігії; головні, з точки зору християнства, заповіді (Мк. 12: 28-31);

- основні мотиви Нагорної проповіді;

- передумови для формування Реформації в європейській культурі XV ст.; основні положення протестантського світогляду;

- різниця світоглядів середньовічної католицької та протестантської релігійності; релігійний сенс праці та світської діяльності в протестантській етиці;

- історія виникнення ісламу.

Рекомендована література:

Базова:

1. Аверинцев Сергей София-Логос. Словарь / Сергей Аверинцев – К. : Дух і літера, 2005. – 902 с.
2. Аллах или Бог? Дискуссия С. М. Прозорова и Тауфика Камеля Ибрагима / Станислав Прозоров и Тауфик Ибрагим // Минарет. – № 1 (008). – Март 2006. – С. 8–15
3. Біблія (будь-яке видання).
4. Бог. Личность. Церковь. Католический лексикон [ред. о. Сергей Николенко] / Издательство Францисканцев, 2011. – 608 с.
5. Герман В. Это Бог мой / Вук Герман. – М. : «Шамир», 1998. – 358 с.
6. Катехизм Католицької Церкви [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://catechismus.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=84&Itemid=42
7. Донин Х. Быть евреем / Донин Х. – Иерусалим: 1972. – 412 с.
8. Ибрагим Т. К. Ислам: вероучения и обряды / Ибрагим Т. К. // Ислам и мусульмане в России. – М., 1999. – С. 35–63.
9. Ибрагим Т. К. Основные ценности и институты классического ислама / Ибрагим Т. К. // Исламская цивилизация в глобализирующемся мире. – М. : ИМЭМО РАН, 2011. – С. 7-22.
10. Йегуда Лейб Ашлаг Иудаизм – еврейская религия. Её сущность и Её цель [Електронний ресурс] / Йегуда Лейб Ашлаг // Иудаизм и евреи. – Режим доступу: http://toldot.ru/tora/articles/articles_649.html).
11. Прозоров С. М. Заметки об исламе / Станислав Прозоров // Исламоведение. –№ 1(7). Махачкала: Издательство ДГУ, 2011. – С. 73-83
12. Раби Элияу миВильна Виленский Гаон Совершенная мера [Електронний ресурс] / Раби Элияу миВильна Виленский Гаон. // Иудаизм и евреи. – Режим доступу: <http://toldot.ru/tora/library/musar-evreiskoe-mirovozzrenie/evenshlema/>
13. Санніков С. В. Огляд історії християнства / С. В. Санніков. – К.: Світ знань, 2007. – 720 с.

14. Стотт Джон Евангельские истины / Джон Стотт – Изд-во: Коллоквиум, 2003. – 218 с.
15. Сюкияйнен Л.Р. Права человека в диалоге исламской и западной правовых культур / Л.Р. Сюкияйнен // Ишрак [ежегодник исламской философии]. – М. : «Восточная литература», 2011. – С. 266–289.
16. Шнакенбург Рудольф Етичне послання Нового Завіту: від Ісуса до ранньої Церкви [Пер. з нім.] / Рудольф Шнакенбург. – К.: Дух і літера, 2005. – 340 с.

Допоміжна:

1. Ибрагим Т. К. Классическая арабо-мусульманская культура в контексте диалога цивилизации / Ибрагим Т. К. // Ценности мусульманской культуры и опыт истории. Нью-Йорк (Edwin Mellon press), 1999. – С. 141-176. [Английская версия в сб.:] Values in Islamic Culture and the Experience of History. Washington, Council for Researches in Values and Philosophy, 2002. – P. 199-220
2. Ибрагим Т. К. О некоторых рационалистических установках Корана / Ибрагим Т. К. // Сравнительная философия: знание и вера в контексте диалога культур. – М., 2008. – С. 155-162.
3. Ислам: Энциклопедический словарь / Коллектив авторов. – М. : «Наука» Главная редакция восточной литературы, 1991. – 315 с.
4. Раби Моше-Хаим Луцатто Даат Твунот; [с комментариями рава Хаима Фридлендера и переводом на русский язык]. [Электронный ресурс] / Раби Моше-Хаим Луцатто. – Режим доступа: <http://machanaim.org/philosof/d-tvunot/daat-t8.htm>. ;
<http://machanaim.org/philosof/d-tvunot/daat-t9.htm>.
5. Рабби Моше Бен Маймон (РАМБАМ) Путеводитель растерянных; [перевод и комментарий М.А. Шнейдераhttp]. [Электронный ресурс] / Рабби Моше Бен Маймон (РАМБАМ). – Режим доступа: http://www.machanaim.org/philosof/in_more.htm

6. Ранович А. Б. Первоисточники по истории раннего христианства. Античные критики христианства. / Ранович Абрам. – М., 1990. – 512 с.
7. Смирнов А.В. Классическая арабо-мусульманская этическая мысль / А.В.Смирнов. // История этических учений [Ред. А.А.Гусейнов]. – М.: Гарадарики, 2003. – С. 204-309.
8. Соловьев Э. Время и дело Мартина Лютера / Эрих Соловьев. //Прошлое толкует нас. – М. : Издательство политической литературы, 1991. – С. 60-125.
9. Сравнительное богословие. Немецкий протестантизм XX века [составитель Кристоф Гестрих] / Изд-во: Православный Свято-Тихоновский гуманитарный университет, 2010. – 552 с.
10. Степанянц М.Т. Человек в традиционном обществе Востока (опыт компаративистского подхода) / М.Т. Степанянц. // Вопросы философии, № 3, 1991. – С. 140-151.
11. Тиллих П. Значение истории религии для теолога-систематика / Пауль Тиллих. // Тиллих П. Избранное. Теология культуры. – М., 1995. – с. 442-454.
12. Тиллих П. Христианство и встреча мировых религий / Пауль Тиллих. // Тиллих П. Избранное. Теология культуры. – М., 1995. – с. 396-432.
13. Христианско-иудейский диалог. Хрестоматия. сост. Хелен П. Фрай / Изд-во: ББИ, 2002. – 356 с. 87.
14. Черноморец Ю. П. Пути обретения человеком целостности согласно с антропологией греческой патристики [Электронный ресурс] / Ю. П. Черноморец. // Богословський портал, 2010. – Режим доступу: http://theology.in.ua/ua/bp/theological_source/patristic/38807/
15. Черноморець Ю. П. Святоотцівські вчення про пристрасті душі та сучасність [Електронний ресурс] / Ю. П. Черноморець. // Богословський портал, 2010. – Режим доступу: http://theology.in.ua/ua/bp/theological_source/psychology/39267/

16. Шиммель Аннемари Распознавание символов Бога. Феноменологический подход к исламу / Аннемари Шиммель. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://portal.sufism.ru/index.php/2010-05-26-20-33-09/161-2010-08-03-22-55-46>
17. Шпидлик Фома Духовная традиция восточного христианства / Фома Шпидлик. – Изд-во: Паолине, 2009. – 496 с.
18. Юдин Алексей Православие и католичество: от конфронтации к диалогу / Юдин Алексей. – М. : ББИ, 2010. – 723 с.

Інформаційні ресурси

1. Кафедра философии и культурологии Востока философского факультета Санкт-Петербургского Государственного Университета // Электронный ресурс [режим доступа]: <http://philosophy.spbu.ru/214>
2. Мусульманський портал. // Электронный ресурс [режим доступа]: www.islam.ru .